

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Снежанка Георгиева Вълчева,
на докторската дисертация на Лучия Малинова Ангелова
на тема: "Динамика в развитието на изобразителните способности на
децата в предучилищна и начална училищна възраст"

Настоящото становище е изготвено въз основа на заповед РД 38-110/19.02.2019 г. на Ректора на СУ "Св. Климент Охридски" проф. д. ф. н. Анастас Герджиков, с която съм определена за член на научното жури във връзка с присъждането на научната степен "доктор на науките" на Лучия Малинова Ангелова по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика).

I. Биографични данни

Докторантът е завършил специалност „Педагогика” в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1978 г. Постъпва на работа като преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“ – филиал Благоевград в 1980 г. През 1997 г. получава образователната и научната степен „доктор“, а през 1999 г. се хабилитира като доцент по „Педагогика на естетико-художествената култура”. От 2010 г. заема академичната длъжност „професор“ в СУ „Св. Климент Охридски”.

II. Анализ на съдържанието на дисертацията

Представеният дисертационен труд е в обем от 241 страници. За нуждите на изследването са проучени 115 публикации. Научният труд е правилно и логично конструиран. Той се състои от увод, две глави,

заклучение и изводи, литература. Темата на дисертацията е актуална и значима, тъй като е посветена на въпроса за развитието на изобразителните способности на децата в предучилищна и начална училищна възраст.

В увода се представят мотивите за избор на темата, свързани с ролята на изобразителното изкуство за овладяването на социокултурен опит от децата и учениците и за тяхното художествено-творческото развитие.

Всичко това мотивира авторът да проучи по-задълбочено проблемът, като насочи усилията си към динамиката в развитието на изобразителните способности на децата в предучилищна и начална училищна възраст.

В увода на дисертационното изследване са представени обектът, предметът, целите, задачите, хипотезата и методите на педагогическо изследване, които коректно са формулирани. Подробно са посочени показателите и критериите на изследване. В тази част на научното изследване е представена и неговата организация.

Първата глава, озаглавена “Теория на изобразителното изкуство“, съдържа обзор на теоретичните изследванията по въпроса. Специално внимание докторантът отделя на особеностите на творческата изобразителна дейност на децата от предучилищна възраст. В дисертацията е подчертана ролята на обучението за развитието на художествените способности и творчеството у децата, а също така и на други фактори, които стимулират тяхното развитие. Посочени са етапите в развитието на изобразителните способности. Разкрита е спецификата на различните видове изобразителни дейности: рисуване, моделиране, апликиране и конструиране. Акцентирано е на особеностите на тяхното овладяване от децата. В дисертационното изследване се търси връзка между отделните видове изобразителни дейности. Лучия Ангелова логически и последователно излага материала, като умело използва професионалната терминология.

Анализът на педагогическите и методическите основи на изследването

позволява на докторантката успешно да представи необходимите изисквания за ефективното реализиране на изобразителните дейности.

Втората глава, озаглавена „Изобразително изкуство и изобразително-творческата дейност в системата на детската градина и началното училище“, е посветена на следните проблеми: значение на изобразителното изкуство за подготовката на децата за училище; принципи при разработване на образователните ядра в образователното направление „Изобразително изкуство“ и тяхното учебно съдържание; диагностика – методология и подходи към изобразителното изкуство и изобразително-творческата дейност; анализ на съдържанието по изобразителното изкуство като система за надграждане на знания, умения и отношения; принципи на системата за надграждане при обучението по изобразителното изкуство; корекционни, терапевтични и диагностични измерения на изобразителното изкуство и изобразително-творческата дейност; изобразителното изкуство в контекста на естетико-художественото развитие – оценка, готовност за училище, диагностика.

Заклучението и изводите коректно са оформени. Източниците на изследване са адекватни на темата на дисертационното изследване и на поставените цели. Научният труд е написан на много добър език и стил. Изложението и използваната литература на дисертационното изследване показват, че Лучия Ангелова добре познава психолого-педагогическата литература по проблема.

Авторефератът е в обем от 36 страници и съответства на съдържанието на дисертационното изследване. В него са отразени основните положения в научното изследване.

По темата на дисертацията са приложени 31 публикации, от които 2 студии, 1 учебник, 5 книги, 23 статии, а освен това – учебници и познавателни книги за начален етап на образование и предучилищно образование. Публикациите са издадени в престижни издателства.

III. Приноси

В дисертационния труд могат да се открият следните приносни моменти с теоретичен и научно-приложен характер:

1. Анализирани са педагогическите условия необходими за формирането на изобразителните способности на децата. Разкрита е спецификата на образователното съдържание по изобразително изкуство за деца от предучилищна и начална училищна възраст и са посочени технологиите за неговото ефективно усвояване. Изтъкната е необходимостта от реализирането на приемственост между детската градина и начален етап на образование. Резултатите от изследването имат определен принос за развитието на теорията и методиката на изобразителното изкуство в детската градина и начален етап на основно образование.

2. Разработена е експериментална програма за диагностициране на изобразителните способности на децата, която ще подобри диагностиката им и ще създаде предпоставки за бъдещи проучвания. Данните от изследването могат да бъдат използвани в курсовете по педагогика на взаимодействието „дете-изкуство“ в системата на подготовката и повишаването на квалификацията на педагогическите специалисти.

3. В експеримента участват изключително голям брой деца – 2876 деца от предучилищна и начална училищна възраст. Достоверността на данните от изследването се дължи не само на големия обхват на изследваните деца, но и на адекватните методи на педагогическото изследване, както и на качествения анализ на резултатите.

IV. Забележки и препоръки

Нямам забележки към дисертацията. Към представения за публична защита научен труд могат да бъдат направени и някои препоръки:

1. За нуждите на изследването е използван голям брой източници, които позволява да се увеличат цитиранията.
2. Данните и изводите от изследването могат да се открият още по-ясно, ако онагледяването на неговите резултати е по-богато.

Посочените несъответствия са от техническо естество и имат препоръчителен характер.

V. Лични впечатления

Познавам проф. Лучия Ангелова от съвместните ни участия в редица научни форуми и от научната ѝ продукция. Нейните научни публикации и преподавателската ѝ дейност я утвърждават на национално ниво като водещ специалист по *Педагогика на взаимодействието „дете-изобразително изкуство“*.

VI. Заключение

Всичко това ми дава основание като член на специализираното научно жури да изразя своето убеждение, че дисертационният труд на Лучия Малинова Ангелова притежава необходимите качества, за да ѝ бъде присъдена образователната и научната степен "доктор на науките" .

14. 04. 2019 г.

Шумен

Подпис:

проф. д-р Снежана Вълчева

OPINION

of Prof. Dr. Snezhanka Georgieva Vacheva,
of the doctoral dissertation of Luchiya Malinova Angelova
on "Dynamics in the development of the imaging abilities of children in pre
school and primary school age"

This opinion was prepared on the basis of decree RD 38-110/19.02.2019 of the Rector of the Sofia University "St. Kliment Ohridski" Prof. Mr. Anastas Gerdjikov, with whom I am nominated as a member of the scientific jury in connection with the award of the scientific degree "Doctor of Sciences" by Luchiya Malinova Angelova by Higher Education Area 1. Pedagogical Sciences, Professional Field 1.2. Pedagogy (Preschool Pedagogy).

I. Biographical data

The PhD student as graduated in "Pedagogy" at Sofia University "St. Kliment Ohridski" in 1978. He joined the post of professor at Sofia University "St. Kliment Ohridski" - Blagoevgrad Branching 1980. In 1997 he received the Education and scientific degree "doctor" and in 1999 he was habilitated as Associate Professor of "Pedagogy of aesthetic and artistic culture". Since 2010 he holds the academic position "professor" at Sofia University "St. Kliment Ohridski".

II. Analysis of the dissertation content

The presented dissertations in a volume of 241 pages. 115 publications were surveyed for the study. Scientific work is properly and logically constructed. It consists of an introduction, two chapters, conclusions and conclusions, literature. The subject of the dissertation is up-to-date and significant as it is devoted to the development of the imaging abilities of pre-primary and elementary school children.

The introduction in traduces the motives for choosing the topic related to the role of pictorial art for the acquisition of socio-cultural experience by children and students and for their artistic and creative development.

All this motivates the author to explore the problem more thoroughly by focusing on the dynamics in the development of the imaging abilities of pre-school and elementary school children.

In the introduction of the dissertation study are presented the subject, the subject, the goals, the tasks, the hypothesis and the methods of pedagogical study, which are correctly formulated. The research indicators and criteria are detailed. In this part of the research is presented its organization.

The first chapter, titled "Fine Art Theory," contains an overview of the theoretical research on the subject. Special attention is given to the special features of the creative pictorial activity of pre-school children. The dissertation emphasizes the role of training in the development of artistic abilities and creativity in children, as well as other factors that stimulate their development. The stages in the development of imaging abilities are mentioned. The specifics of the different types of pictorial activities are described: drawing, modeling, application and construction. Emphasis is placed on the peculiarities of their mastery by children. The dissertation research seeks a connection between the different types of pictorial activities. Luchiya Angelova logically and consistently exposes the material by skillfully using professional terminology.

The analysis of pedagogical and methodological foundations of the study allows the PhD student to successfully present the necessary requirements for the effective realization of pictorial activities.

The second chapter, titled "Fine Arts and Fine Arts in the Kindergarten and Elementary School System", is devoted to the following issues: the importance of fine art for the preparation of children for school; principles in the development of educational nuclei in the educational field "Fine Arts" and their educational content; diagnostics –Methodology and approaches to fine arts and pictorial creativity; analysis of the content of the art as a system for building up knowledge, skills and relationships; the principles of the system of upgrading the art education; corrective, therapeutic and diagnostic dimensions of fine arts and creative arts; art in the context of aesthetic and artistic development - assessment, readiness for school, diagnostics.

The conclusion and conclusions are correct. The sources of research are adequate to the topic of dissertation research and to the objectives set. Scientific

work is written in very good language and style. The report and the literature used in the dissertation show that Luchiya Angelova is well acquainted with the psychological and pedagogical literature on the problem.

The autopsy is in a volume of 36 pages and corresponds to the content of the dissertation. It reflects the basics of scientific research.

There are 31 publications on the dissertation, including 2 studies, 1 textbook, 5 books, 23 articles, and textbooks and cognitive books for initial education and pre-school education. The publications have been published in prestigious publishers.

III. Contributions

In the dissertation thesis can be highlighted the following contributing moments with a theoretical and scientific-applied character:

1. The pedagogical conditions necessary for shaping children's imaging abilities are analyzed. The specifics of educational art content for children of pre-school and primary school age were revealed and technologies for its effective absorption were identified. The necessity of realizing continuity between the kindergarten and the initial stage of education is emphasized. The results of the study have contributed to the development of the theory and methodology of the fine arts in the kindergarten and the initial stage of basic education.
2. An experimental program for the diagnosis of child's imaging abilities has been developed, which will improve their diagnosis and will provide prerequisites for future research. The survey data can be used in the pedagogy courses of the "child-art" interaction in the system of preparing and enhancing the qualifications of pedagogical specialists.
3. The experiment involves an extremely large number of children - 2,876 pre-school and primary school children. The reliability of the survey data is due not only to the large range of children surveyed but also to the adequate methods of pedagogical research as well as the qualitative analysis of the results.

IV. Comments and recommendations

I have no comments on the dissertation. Some recommendations can also be made to the scientific work presented for public protection:

1. A large number of sources have been used for the study to increase quotes.

2. The data and conclusions of the study can be made even clearer if the visualization of its results is richer.

These inconsistencies are of a technical nature and are of a recommended nature.

V. Personal impressions

I know Professor Luchiya Angelova from our joint participation in a number of scientific forums and its scientific output. Her scientific publications and her teaching activities promote her at the national level as a leading pedagogical specialist in the interaction of "child-visual art".

VI. Conclusion

All this gives me the justification, as a member of the specialized scientific jury, to express my conviction that the dissertation work of Luchiya Malinova Angelova possesses the necessary qualities to be awarded the educational and scientific degree "Doctor of Science".

14. 04. 2019

Shumen

Signature:

Prof. Dr. Snejanka Vacheva